

93/2008. (VI. 27.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 492/2007. (XII. 18.) OVB határozatát helybenhagyja. Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján a hitelesítési eljárás magánszemély kezdeményezője kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 492/2007. (XII. 18.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazás kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepel: „Egyetért-e Ön azzal, hogy a 2006. évre készített költségvetés, az annak végrehajtásáról készített Állami Számvevőszéki jelentés tükrében, kimeríti a választási csalás fogalmát, ezért a Köztársaság Elnöke feloszlatassa az országgyűlést, és kiírassa az új választásokat”.

Az OVB határozata indokolásában megállapította, hogy az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése szerint országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. A kezdeményezés ezen feltételnek nem tesz eleget, mert nem törvényalkotói hatáskör annak eldöntése, hogy a választópolgárok mit tartanak választási csalásnak. Az OVB továbbá megállapította, hogy az Alkotmány 28/B. § (3) bekezdése tételesen meghatározza azon eseteket, amikor a köztársasági elnök feloszlathatja az Országgyűlést, e rendelkezések ugyanakkor nem szabályoznak olyan esetet, mely alapján a kezdeményezésben szereplő módon feloszlatható lenne az Országgyűlés. Az OVB határozatában azért is megtagadta a kérdés hitelesítését, mert a kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. A kérdés ugyanis több alkérdésből áll, melyek külön-külön is értelmezhetők és megválaszolhatók, ezért egy kezdeményezésben való szerepeltetésük megtévesztő a választópolgárok számára.

A kifogás 2008. január 2-ai keltezéssel 2008. január 4-én érkezett meg az OVB-hez, 2008. január 7-én pedig az Alkotmánybíróságra. Tekintettel arra, hogy az OVB határozat közzétételére 2007. december 21-én került sor, a határidő 2008. január 5-én járt le, az OVB határozata ellen benyújtott kifogás a törvényes határidőn belül érkezett.

A kifogásban kifejtett álláspont szerint nem megalapozottak az OVB határozatnak az indokai. Az indítványozó szerint az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése indokolatlanul korlátozza a nép közvetlen hatalomgyakorlását, az Alkotmány 28/B. § (3) bekezdése pedig nem tartalmaz olyan tételt, hogy egyéb módon az Országgyűlés nem oszlatható fel. Az indítványozó úgy véli továbbá, hogy az Alkotmány 2. § (2) bekezdése a hatalomgyakorlásban jelentkező visszasságok elleni fellépésre hatalmazza fel az állampolgárokat. Álláspontja szerint a kérdés egyértelmű és igaz, hogy összetett, de ok-okozati összefüggésben van, szétbontása értelmetlen lenne.

II.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozata ellen benyújtott kifogást az alábbi rendelkezések alapján vizsgálta meg:

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„28. § (3) A köztársasági elnök a választások kitűzésével egyidejűleg feloszlathatja az Országgyűlést, ha

a) az Országgyűlés - ugyanazon Országgyűlés megbízatásának idején - tizenkét hónapon belül legalább négy esetben megvonja a bizalmat a Kormánytól, vagy

b) a Kormány megbízatásának megszűnése esetén a köztársasági elnök által miniszterelnöknek javasolt személyt az első személyi javaslat megtételének napjától számított negyven napon belül nem választja meg.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„28/C. §

(...)

(2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére.

(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.

(...).”

„30/A. § (1) A köztársasági elnök

d) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás, továbbá az országos népszavazás időpontját.”

2. Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) érintett rendelkezései:

„2. § Az aláírásgyűjtő ívek mintapéldányát az aláírásgyűjtés megkezdése előtt - hitelesítés céljából - be kell nyújtani az Országos Választási Bizottsághoz.”

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,

b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

(...).”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

(2) A konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában kell népszavazásra bocsátani.”

3. A Ve. érintett rendelkezései:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet - az Alkotmánybírósághoz címezve - az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatnak azt a megállapítását vizsgálta, mely szerint az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés nem felel meg az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, mely alapján az országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés egyrészt a választási csalás megállapítását, másrészt ennek következményeként a köztársasági elnöknek az Országgyűlés felosztására vonatkozó jogkörét érinti.

A Ve. 3. § a) pontja a választási eljárás alapelvei között rögzíti a választási csalás megakadályozására vonatkozó követelményt, melyet minden a választásban érintett résztvevőnek érvényre kell juttatnia. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 211. §-a pedig büntetni rendeli az olyan magatartásokat, amelyek a választás, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendjét sértik, és ezzel összefüggésben a választásban megnyilvánuló népi akaratot megmásítják, vagy annak szabad érvényesülését akadályozzák. Ennek megfelelően a Btk. 211. § bevezető szövege úgy rendelkezik, hogy aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás vagy népi kezdeményezés során megvalósítja ezen rendelkezésben felsorolt elkövetési magatartásokat, az büntetett követ el. Ezen bűncselekmény jogi tárgya a hatalom gyakorlásában való

demokratikus részvételi módszerek zavartalan működése, valamint a lakosság közjogi akaratnyilvánítása eredményének megbízhatósága.

Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés első tagmondata tehát bűncselekmény elkövetésének megállapítására irányul, mely nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe. A bűncselekmények elkövetésének megállapítására, elbírálására és a büntetési tétel kiszabására a bíróságoknak van hatásköre.

A köztársasági elnök az Alkotmány 28. § (3) bekezdése alapján a választások kizűzésével egyidejűleg feloszthatja az Országgyűlést, ha az Országgyűlés tizenkét hónapon belül legalább négy esetben megvonja a bizalmat a Kormánytól, vagy a Kormány megbízásának megszűnése esetén a köztársasági elnök által miniszterelnöknek javasolt személyt az első személyi javaslat megtételének napjától számított negyven napon belül nem választja meg. Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés második tagmondatában sem valósul meg az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt azon követelmény, mely szerint országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. Az Alkotmány 28. § (3) bekezdése alapján a felosztatás jogköre nem az Országgyűlést, hanem a köztársasági elnököt illeti meg a törvényben meghatározott esetekben.

A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés nem felel meg az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, mely szerint országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

Az Alkotmánybíróság - a fentiekben felsorolt indokok alapján - a 492/2007. (XII. 18.) OVB határozatot, az abban foglalt kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítésének a megtagadását helybenhagyta.

Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt követelmény sérelme miatt a hitelesítést megtagadó OVB határozatot helybenhagyta, - kialakult gyakorlatának megfelelően - nem vizsgálta, hogy a kérdés megfelel-e az egyéb alkotmányi és törvényi követelményeknek [44/2006. (X. 5.) AB határozat, ABH 2006, 553, 557.; 57/2006. (X. 13.) AB határozat, ABH 2006, 652, 656.; 17/2007. (III. 9.) AB határozat, ABH 2007, 280, 286.].

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró